

خطر پنهان زلزله را جدی بگیریم

گزارشی از مناطق زلزله زده قزوین

اصغر ابوترابی

چندی قبل در همایش ملی «بررسی رفتار سازه‌ها تحت تاثیر زلزله» اعلام شد: ۹۰ درصد از خاک ایران بر روی کمربند جهانی زلزله قرار دارد. با این وصف مقابله با این فاجعه طبیعی و یافتن راه حل‌های اصولی برای پیشگیری از بروز خسارت‌های آن امری اجتناب ناپذیر است. می‌توان گفت حیات آینده شهرهای ما به ایمن سازی ساختمان‌ها متکی است. در این راستا استفاده از تجربه دیگر کشورها در کاهش خسارات و تلفات راه‌گشا است. به عنوان مثال زلزله خیز بودن مجمع‌الجزایر ژاپن و وقوع زلزله‌های متعدد و مرگبار در این کشور و مناطق اطرافش، موجب شده است شهرهای مختلف این کشور به گونه‌ای ساخته شوند که به هنگام وقوع زلزله‌های مهیب ضمن حفظ جان انسان‌ها از بروز خسارت‌های اقتصادی نیز جلوگیری شود. آنچه در حادثه زلزله بسیار مهم است، عواقب اقتصادی این بلایه طبیعی است که موجب نابسامانی وضعیت اقتصاد جامعه و زمینه‌های معیشتی مردم در اثر تخریب محل زندگی و سایر سرمایه‌های حیاتی آنها می‌شود.

مدتی است که احتمال وقوع زلزله‌ای مخرب و شدید در تهران مطرح شده است. کارشناسان مختلف با توجه به گسل‌های موجود در منطقه تهران، بزرگی زمین لرزه احتمالی آن را ۶ ریشتر و بالاتر پیش بینی کرده‌اند. این در حالی است که طبق تعاریف زلزله شناسی، زلزله ۶ ریشتری، زلزله‌ای نسبتاً ویرانگر و زلزله ۷ ریشتری، زمین لرزه‌ای عمده و ویرانگر خوانده می‌شود. با توجه به پیش بینی‌های مختلف در مورد بزرگی و میزان تلفات و خسارات زلزله احتمالی تهران، چه تمهیداتی اندیشیده‌ایم؟ خطر پنهان زلزله را از نظر ایجاد تلفات سنگین باید جدی گرفت و اقدامات پیشگیرانه را در مقیاسی وسیع انجام داد. آیا یکی از کاراترین برنامه‌ها در این زمینه پس از بحث مقاوم سازی ساختمان‌ها، پیش بینی پوشش‌های بیمه‌ای و توزیع ریسک در سطح بیمه‌گران جهانی نیست؟ براساس برآورد کارشناسان در صورت بروز زلزله در تهران با شدت بیش از ۶ ریشتر خسارتی که به بار خواهد آمد بیش از خسارتی است که در طول هشت سال جنگ تحمیلی به کشور وارد شد. مدتی است موضوع ضرورت پیش بینی‌های بیمه زلزله به صورت پراکنده در گوشه و کنار مطرح شده، اما هیچ‌گاه به طور جدی این بحث طرح و پیگیری نشده است. شاید نگاهی به آمار زلزله‌های مخرب کشور همسایه، «ترکیه» در سال ۱۹۹۹ میلادی بیشتر ما را با ابعاد خساراتی که زلزله‌ای با بزرگی بیش از ۷ ریشتر می‌تواند ایجاد کند، آشنا نماید.

در سال ۱۹۹۹ دو زلزله شدید به فاصله سه ماه ترکیه را لرزاند. بزرگی این دو زلزله $7/4$ و $7/2$ درجه در مقیاس ریشتر بود که بیش از ۲۰ هزار نفر کشته و حدود ۳۰ هزار نفر مجروح برجای گذاشت. این زلزله‌ها بیش از ۱۲۰ هزار واحد مسکونی را ویران کرد و موجب بی‌خانمانی بیش از ۶۰۰ هزار نفر شد. مرکز این دو زلزله تنها ۱۰۰ کیلومتر با یکدیگر فاصله داشت.

با توجه به این آمار، جالب است بدانیم که از میلیون‌ها واحد مسکونی مناطق آسیب دیده، تنها ۱۴ هزار خانه بیمه بودند و از مجموع بیش از ۲۰ میلیارد دلار خسارت وارده تنها دو میلیارد دلار تحت پوشش بیمه بود.

قرار گرفتن کشور ما بر روی کمربند جهانی زلزله موجب شده است، هر از گاهی وقوع زمین لرزه‌ای شدید بخشی از کشور را ویران کند و نتایج اسفبار انسانی و اقتصادی برجای گذارد. زلزله $6/3$ ریشتری اول تیرماه سال جاری در استانهای قزوین، همدان و زنجان نیز موجب شد باردیگر بحث مقاوم سازی و امداد رسانی پس از حادثه مطرح شود. ۲۲۶ کشته، ۱۸۰۰ مجروح و ۱۲۰۰۰ خانه ویران حاصل این زمین لرزه بود. در حالی که بنا به گفته آقای آهنی رییس ستاد حوادث پیش‌بینی نشده استان قزوین، اگر بزرگی این زلزله به جای $6/3$ ریشتر $7/3$ درجه ریشتر بود شاید خرابی‌ها به ۲۰ برابر می‌رسید.

با توجه به اهمیت فوق‌العاده بررسی ابعاد گوناگون زلزله به ویژه از نظر اقتصادی و آشنایی با راه‌کارهای عملی برای مقابله با این حادثه بزرگ طبیعی، بر آن شدیم در قالب یک گزارش از مناطق زلزله‌زده قزوین از نزدیک با ابعاد فاجعه و دیدگاه‌های کارشناسان و مسئولان در این رابطه آشنا شویم.

در همین راستا ضمن بازدید از مناطق زلزله زده، به پای صحبت آقایان آهنی، رییس ستاد حوادث غیرمترقبه، دکتر شلویری مدیرعامل جمعیت هلال احمر، شاه قلیان مدیرکل امور اجتماعی استانداری و نظریان رییس شعبه بیمه آسیا در استان قزوین نشستیم. جای دارد در اینجا از زحمات آقای نظریان و همکاران ایشان که در تهیه این مطالب ما را یاری کردند، تشکر نماییم.

بیمه، هزینه‌ها را سرشکن می‌کند

با توجه به سابقه استان قزوین از نظر حادثه خیز بودن و وجود گسل‌های فراوان و نیز وقوع زلزله‌های مخرب در این منطقه، لزوم انجام اقداماتی در زمینه پیش‌گیری یا کاهش خسارات ناشی از انواع حوادث، بیشتر به چشم می‌خورد. یکی از بهترین و شناخته شده‌ترین روش‌های جبران خسارت‌های احتمالی ناشی از حوادث، توسعه پوشش‌های بیمه‌ای است.

ضمن بیان مطلب فوق به شرح مشاهدات خود طی چند بازدید از منطقه پرداخت و گفت: «زلزله اخیر در روز اول تیرماه سال جاری رخ داد. این زمین لرزه سه استان قزوین، همدان و زنجان را دربرگرفت و خسارات فراوانی برجای گذاشت که از آن جمله می‌توان به تخریب ده‌ها روستا و نیز بخش‌هایی از شهر آوج اشاره کرد. البته در این میان نوع مصالح ساختمانی در میزان تخریب بناها بسیار موثر بوده است. مثلاً خانه‌هایی که در آنها تیرآهن بکار رفته بود، کمتر آسیب دیده بودند و تلفات کمتری داشتند».

آقای نظریان با بیان این نکته که تا کنون چند مورد خسارت به بیمه آسیا اعلام شده است، افزود: «اولین مورد اعلام خسارت ما مربوط به بانک سپه شهرستان آوج بود که ساختمان آن نیاز به بازسازی داشت». وی ادامه داد: «با توجه به زلزله خیز بودن منطقه لازم است، کار مدونی برای توسعه پوشش‌های بیمه‌ای در منطقه صورت گیرد. با توجه به دور دست بودن روستاهای آسیب دیده و وسعت منطقه و با توجه به تعداد نمایندگان حقیقی و حقوقی ما، مسلماً امکان اینکه به همه روستاها به صورت حضوری اطلاع رسانی کنیم، نداشته‌ایم. این کار نیازمند بکارگیری ابزارهای مختلف از جمله رسانه‌هاست. البته در سطح کلان نیز ضرورت این کار بسیار حس می‌شود، لازم است به صورت

دیده منتظر کمک‌های مردمی و دولت هستند، در صورتی که اگر دارای پوشش بیمه‌ای بودند، از لحاظ مالی و بالتبع به لحاظ روحی به آنها کمک می‌شد و دغدغه‌ای برای جبران خسارت‌های خود نداشتند

اصولی و گسترده به فرهنگ سازی بیمه روی بیاوریم».

وی با تأکید بر اهمیت یافتن بیمه پس از وقوع چنین حوادثی، گفت: «بیمه در چنین حوادثی ضمن حمایت از خسارت دیده‌ها بار سنگینی را از دوش

دولت برمی‌دارد. هم‌اکنون خانواده‌های آسیب دیده منتظر کمک‌های مردمی و دولت هستند، در صورتی که اگر دارای پوشش بیمه‌ای بودند، از لحاظ مالی و بالتبع به لحاظ روحی به آنها کمک می‌شد و دغدغه‌ای برای جبران خسارت‌های خود نداشتند و در واقع خسارتی را که الان دولت باید متقبل شود، بدین ترتیب جبران می‌شد».

هزار میلیارد تومان خسارت سالانه حوادث طبیعی در کشور

پس از بروز هر حادثه بزرگ طبیعی همچون سیل، زلزله و از این قبیل یکی از سازمان‌هایی که نام آن تا مدتی در افکار عمومی مطرح می‌شود و سپس دوباره تا وقوع حادثه بعدی خبری از آن نیست، ستاد حوادث غیرمترقبه است. با توجه به نقش اساسی این ستاد در زمینه فعالیت‌های مربوط به پیشگیری قبل از وقوع حادثه و مدیریت کمک رسانی به آسیب دیدگان در حین حادثه، اطلاع رسانی چندانی در مورد این ستاد صورت نگرفته است.

آقای علی محمد آهنی، رییس ستاد حوادث غیرمترقبه استان قزوین درباره حوادث طبیعی می‌گوید: «متأسفانه آمارها نشان می‌دهند سالانه نزدیک به هزار میلیارد تومان خسارت در اثر حوادث طبیعی در کشور به بار می‌آید. مهم‌ترین حوادثی که در کشور ما به وقوع می‌پیوندد، سیل و زلزله است. البته سرمازدگی، طوفان و از این قبیل حوادث هم رخ می‌دهد. طبق آمارهای موجود از ۴۳ حادثه طبیعی که در سطح دنیا شناخته شده است، ۳۱ مورد در ایران تجربه شده‌اند» وی می‌افزاید: «ما در

چند سال اخیر شاهد سه زلزله شدید در استان قزوین و اطراف آن بوده‌ایم. که علت آن هم وجود گسل‌های طولانی در استان است. در نقاط مختلف استان ۳۵ گسل وجود دارد. که بعضی از آنها فعال هستند، مثل گسل «ایبک» در جنوب قزوین

و منطقه «بوئین زهرا». این گسل در سال ۱۳۴۱ فعال شد و خسارات فراوانی در آن منطقه به وجود آورد.

همچنین گسلی در شمال قزوین وجود دارد که از «آبیک» شروع می‌شود و حدود ۶۰ تا ۷۰ کیلومتر طول دارد.

این گسل از بالای شهر قزوین می‌گذرد. گسل دیگری در شمال قزوین وجود دارد که از لحاظ تقسیمات کشوری در استان گیلان واقع شده است ولی در صورت فعال شدن، قزوین را هم دربرمی‌گیرد. چراکه فاصله آن با شهر قزوین بیش از ۴۰ کیلومتر نیست و حدود ۶۰۰ کیلومتر طول دارد.

آقای آهنی گفت: «بنابراین مجموعه‌ای از گسل‌ها در قزوین وجود دارد. همین گسلی که در مناطق زلزله زده فعال شده است، گسلی است که جاده آوج را به صورت عمود قطع کرده است. گسل دیگری هم در منطقه «ولی عصر» وجود دارد که کانون زلزله در آنجاست»

وی ادامه داد: «به علت آنکه کشور ما بر روی کمربند جهانی زلزله قرار گرفته است، همه نقاط کشور به استثنای تعداد کمی از شهرها در معرض خطر زلزله قرار دارند. متأسفانه به لحاظ علمی هم هنوز امکان پیش بینی زمان وقوع زلزله وجود ندارد. ولی چند چیز تقریباً ثابت شده است؛ یکی اینکه این حوادث دوره‌ای است و پس از گذشت آن دوره، زلزله بار دیگر فعال می‌شود. در منطقه قزوین نیز در سال ۱۳۴۱ زلزله‌ای در بوئین زهرا رخ داد. حدود سه دهه بعد، در سال ۱۳۶۹ زلزله‌ای گیلان، قزوین و زنجان را لرزاند که بالاتر از هفت ریشتر بود. یک دهه پس از آن هم زلزله اخیر به وقوع پیوست که شدت آن ۶/۳ ریشتر اعلام شده است.»

رییس ستاد حوادث غیرمترقبه سپس در مورد وظایف این ستاد در ارتباط با حوادث طبیعی گفت: «ستاد حوادث غیرمترقبه در ارتباط با حوادث طبیعی سه وظیفه مشخص دارد: ۱- پیشگیری قبلی از وقوع حادثه ۲- اقدامات حین بروز حادثه ۳- اقدامات پس از بروز حادثه».

وی در مورد اقدامات پیشگیرانه ستاد می‌گوید: «پیشگیری به دو صورت تئوری و عملی است و شامل فعالیت‌های مختلفی می‌شود؛ مانند برپایی همایش‌ها و انجام فعالیت‌های مهندسی و طرح‌های عمرانی. انواع پوشش‌های بیمه‌ای نیز از جمله اقدامات پیشگیرانه‌ای است که این ستاد می‌تواند به آن توجه داشته باشد تا از نظر اقتصادی زیان‌دیدگان حوادث طبیعی مورد حمایت قرار گیرند».

وی در مورد اقدامات پیشگیرانه اضافه کرد: «آبخیزداری، ساخت سد، مقاوم سازی ساختمان‌ها، پل‌ها، راه‌ها، مسیل‌ها و ... از جمله فعالیت‌های مهمی است که ستاد حوادث غیر مترقبه در مرحله پیشگیری به آنها توجه دارد و شرکت‌های بیمه در این زمینه می‌توانند این ستاد را یاری دهند».

آقای آهنی با تأکید بر انجام فعالیت‌های تحقیقاتی و علمی برای پیشگیری از بروز حادثه و همچنین جبران خسارت‌ها گفت: «متأسفانه در زمینه پیشگیری از حوادث طبیعی در کشور ما برنامه‌ریزی منسجم و کلانی وجود ندارد».

رییس ستاد حوادث غیرمترقبه استان قزوین درباره نقش بیمه در فرایند حوادث طبیعی گفت: «در برنامه سوم توسعه فرهنگی و اقتصادی کشور و در بحث حوادث طبیعی، نقش شرکت‌های بیمه در نظر گرفته شده است؛ ولی متأسفانه در عمل این نقش کم‌رنگ است. به نظر من همان گونه که بیمه شخص ثالث خودروها اجباری شده است، باید بیمه‌های سیل، زلزله و خشکسالی را هم اجباری کرد. این سه حادثه بیشترین خسارت را در طول سال به کشور وارد می‌کنند. البته دولت هم در این زمینه باید سرمایه‌گذاری کند. برای نمونه،

آقای شلوبری: ایران دهمین کشور حادثه خیز دنیاست و استان گیلان چهارمین استان حادثه خیز کشور است. استان قزوین به دلیل همجواری با این استان در معرض خطر است و می‌طلبید که از نظر امکانات و تجهیزات به آن توجه شود.

می‌تواند بخشی از حق بیمه‌ها را پرداخت کند و از این نظر به یاری مردم بشتابد». وی افزود: «مسأله‌ای که در مورد بیمه وجود دارد، عدم آگاهی مردم از انواع پوشش‌هایی است که شرکت‌های بیمه در ارتباط با این سه حادثه طبیعی ارائه می‌دهند. به نظر می‌رسد می‌بایست یک کار تخصصی و جامع در این زمینه انجام شود و با اطلاع رسانی گسترده مردم را از پوشش‌های گوناگون بیمه‌ای آگاه کرد. این کار، باعث تشویق مردم برای خرید بیمه‌نامه خواهد شد. از سوی دیگر ما به عنوان متولیان ستاد حوادث غیرمترقبه نقاط آسیب‌پذیر و در معرض خطر را بهتر می‌شناسیم و از این نظر می‌توانیم شرکت‌های بیمه را راهنمایی کنیم».

استان قزوین به دلیل همجواری با استان گیلان در معرض خطر است

شاید بتوان گفت نام هلال احمر با امداد و نجات مترادف شده است. هلال احمر بار سنگین امدادرسانی را به دوش می‌کشد و بیشترین و بالاترین نقش را در نجات آسیب‌دیدگان و کمک به بازماندگان دارد. در حادثه ناگوار زلزله استان‌های قزوین و همدان، در تصاویر تلویزیونی و گزارش‌های اولیه پس از حادثه، تنها امدادگران هلال احمر و ماشین‌ها و چادرهای هلال احمر مشاهده می‌شدند. به جرأت می‌توان گفت درک احساس امدادگری که چندین روز پی در پی بدون استراحت، اجساد قربانیان خردسال و کهنسال حادثه‌ها را از زیر آوار بیرون کشیده است و هنوز هم حاضر به ترک منطقه نیست، برای ما دشوار است. آقای دکتر مجید شلوبری، مدیرعامل جمعیت هلال احمر استان قزوین در گفتگویی اظهار داشت: «کل منطقه قزوین حادثه خیز است. در سال‌های گذشته چندین حادثه بزرگ مثل زلزله بوئین زهرا، زلزله رودبار و زلزله اخیر در قزوین رخ داده است. در آمارهای بین‌المللی می‌بینیم که ایران دهمین کشور حادثه خیز دنیاست و استان گیلان

چهارمین استان حادثه خیز کشور است. استان قزوین به دلیل همجواری با این استان در معرض خطر است و می‌طلبید که از نظر امکانات و تجهیزات به آن توجه شود».

دکتر شلوبری بر لزوم در اختیار داشتن اطلاعات، آمار و ارقام از منطقه و تأثیر آن در پیشگیری از خسارت‌های ناشی از حوادث طبیعی تأکید می‌کند: «اگر ما می‌دانستیم این منطقه روی گسل خطرناکی قرار دارد و وقوع حادثه در این منطقه قریب‌الوقوع است، بنابراین چرا به فکر نیفتادیم؟ چرا در این مناطق ساختمان‌های محکم‌تری نساختیم و یا آنها را حداقل بیمه نکردیم؟»

وی در مورد نقش و عملکرد هلال احمر هنگام بروز حوادث نظیر زلزله اظهار داشت: «هلال احمر یک ارگان غیردولتی یا NGO (تشکل‌های غیردولتی که کارهای عام‌المنفعه انجام می‌دهند) و وابسته به فدراسیون صلیب سرخ و هلال احمر جهانی است. از نظر

تئوری، کمک رسانی در هلال احمر سه مرحله دارد: شناسایی، نجات و امداد. اول باید منطقه را دید، شناسایی کرد. مرحله بعد - یعنی در ۲۴ ساعت اول -

عملیات نجات انجام می‌گیرد. عملیات نجات آواربرداری، بیرون آوردن مصدومین، انتقال آنها به بیمارستان با همکاری اورژانس و ارگان‌های دیگر، بیرون آوردن اجساد و کفن و دفن آنها را شامل می‌شود. مرحله سوم، امداد است که شامل اسکان موقت، مثل زدن چادر، برپایی اردوگاه‌ها، دادن جیره‌های خشک و مواد غذایی و مایحتاج اولیه زندگی است».

مدیرکل جمعیت هلال احمر استان قزوین با اشاره به اینکه این حادثه با چنین وسعتی تحت پوشش بیمه نبوده است، افزود: «بیمه می‌توانست در امر بازسازی کمک بسیاری به دولت بکند و مشکل بزرگی از دوش دولت برداشته می‌شد. من فکر

آقای شاه‌قلیان: قطعاً اگر ما در مناطق آسیب دیده پوشش بیمه‌ای می‌داشتیم، بسیاری از هزینه‌هایی که دولت الان باید بپردازد، به نوعی متوجه بیمه می‌شد و خود آن روستائیان و آسیب دیدگان هم از منافع بیشتری برخوردار می‌شدند.

گزارش می‌گیریم و نظارت لازم را بر نحوه عملکرد آنها انجام می‌دهیم».

وی افزود: «هم‌اکنون از بهزیستی خواسته‌ایم نسبت به شناسایی آسیب دیدگان، خانواده‌های بی‌سرپرست، شناسایی کودکان بی‌سرپرست و شناسایی مراکزی که احیاناً بتوانند سرپرستی این کودکان را عهده‌دار بشوند، به ما گزارش بدهد. تماس‌هایی از تهران، از نهادها و سازمان‌های خیریه داشته‌ایم که حاضر به سرپرستی کودکان بازمانده از این حادثه بودند. ولی خوشبختانه تا به حال هیچ گزارشی از بهزیستی مبنی بر وجود کودک‌کی که بی‌سرپرست مانده باشد، ارائه نشده است».

وی در مورد اثرات اجتماعی زلزله گفت: «بازماندگان زلزله نیاز به مددکاری اجتماعی و حضور روانشناسان و روانپزشکان در منطقه دارند. پس از وقوع حادثه افسردگی شیوع پیدا می‌کند. در روزهای نخست حادثه، عمق فاجعه برای آنها روشن نیست، ولی بعد از مدتی به آن پی می‌برند. لذا لازم است از لحاظ روانی به مردم کمک شود».

آقای شاه‌قلیان به عنوان یکی از مسئولانی که با اثرات و عواقب زلزله دست و پنجه نرم می‌کند، در مورد نقش بیمه در چنین حوادثی اظهار کرد: «بیمه قطعاً تأثیر به‌سزا و زیادی در جبران بخشی از مصیبت‌ها و آلام و خسارت‌هایی که وارد می‌شود دارد. بیمه، به نوعی پس‌انداز برای روز مبادا است. نوعی پیش‌گیری است برای زمانی که توان مقابله با این حادثه، وجود ندارد. بخش زیادی از مسائل و مشکلاتی که دولت بعد از هر اتفاقی با آن مواجه می‌شود، مربوط به جبران خسارت‌هاست که قطعاً اگر ما در مناطق آسیب دیده پوشش بیمه‌ای می‌داشتیم، بسیاری از هزینه‌هایی که دولت الان باید بپردازد، به نوعی متوجه بیمه می‌شد و خود آن روستائیان و آسیب دیدگان هم از منافع بیشتری برخوردار می‌شدند».

می‌کنم بیمه‌ها می‌توانند در رابطه با مسائل ایمن سازی هم دخیل باشند. مثلاً همان طور که ماشین‌های مدل پایین بیمه نمی‌شوند، خانه‌های خشت و گلی هم بیمه نشوند و شاید این خود بتواند یک عامل هشداردهنده و پیش‌گیرنده باشد».

بیمه پس‌اندازی برای روز مباداست

در هر حادثه و اتفاقی امداد رسانی اولیه بالاخره به پایان می‌رسد، اما اثرات و تبعات حوادثی همچون سیل و زلزله تا مدت‌ها باقی می‌ماند. شاید بتوان گفت، تبعات این حوادث از خود حوادث وسیع‌تر و ناگوارتر است. کودک یا حتی بزرگسالی را در نظر بگیرید که تنها

بازمانده خانواده‌ای است. احساس کسانی که تا دیروز خانه و کاشانه‌ای داشتند و اکنون تنها خانه آنها چادری است، چیست؟ در این شرایط افسردگی شیوع پیدا می‌کند و حتی ممکن است تبعات شدیدی همچون خودکشی را نیز در پی داشته باشد. البته برخی از این عوارض قابل درمان و چاره‌جویی است. می‌توان کودک یتیمی را به خانواده بستگان یا در نهایت مراکز نگهداری کودکان بی‌سرپرست سپرد. اما درمان تألمات روحی و بسیاری عوارض دیگر چندان ساده نیست. از جمله وظایف مدیریت امور اجتماعی استاندارد رسیدگی به این مسائل است. در این راستا آقای شاه‌قلیان مدیرکل امور اجتماعی استانداری استان قزوین در مورد وظایف این مدیریت اظهار داشت: «در مراحل اولیه ما هیچ مسئولیتی نداریم. چه از لحاظ بسیج امکانات و چه به لحاظ حضور در منطقه. در مراحل اولیه ستاد حوادث غیرمترقبه با تشکیل جلسات و هماهنگی بین بخش‌ها و مدیریت خدمات رسانی به منطقه نقش محوری خود را ایفا می‌کند. ولی در مراحل بعد که نیاز به ارائه خدمات اجتماعی هست، ما هم به عنوان یک نهاد نظارتی و ستادی وارد عمل می‌شویم. از دستگاه‌ها

آسیب دیدگان پوشش بیمه‌ای نمی‌دانستیم ،
بسیاری از هزینه‌هایی که دولت الان باید
بپردازد ، به نوعی متوجه بیمه می‌شد و خود
آن روستائیان و آسیب دیدگان هم از منافع
بیشتری برخوردار می‌شدند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

